

Száz Petőfit, ezeret!

Szöveg: Farkas Anita

Bár jól tudjuk, hogy a hivatalos történelemtudományban, ahogyan egyébként az életben sincs igazán létjogosultságuk a „mi lett volna, ha...?” jellegű kérdéseknek, mindenképpen szórakoztató vagy éppen nagyon is tanulságos eltűnődni rajta, merre kanyarodhatott volna egy ember vagy nemzet sorsa, ha az ősei egy adott ponton másként cselekszenek. Ez a gondolat volt a vezérfonala többek közt a világszerte ismert Philip K. Dick-regénynek (*Az ember a Fellegvárban*), és hogy egy itthoni példát vegyünk, annak a tavaly megjelent, *Nézzünk bizakodva a múltba!* című kötetnek is, amelyben tizenegy kortárs szerzőnek a *Hévíz* művészeti folyóirat felkérésére írt Trianon-reflexiója olvasható. Ezzel a gondolattal játszott el néhány esztendeje a Móra Könyvkiadó is, amikor az 1848–49-es forradalom és szabadságharc kettős évfordulója alkalmából pályázatot hirdetett ifjúsági novellák írására a jelzett témakörben, illetve négy kortárs

irodalmárt (Kalapos Éva Veronika, Majoros Nóra, Mészöly Ágnes és Benedek Szabolcs) is felkért, hogy írják meg a maguk alternatív '48-át. Az így összegyűlt anyag révén egyben trilógiává is bővítették azt az antológiasorozatot, amelynek első része, a 2016-os *Jelen!* a mai kamaszok mindennapjaiból ad ízelítőt, a két évvel későbbi könyvhétre kiadott, 2050 című válogatásban pedig a 21. század közepének elképzelt valósága jelenik meg markánsan.

A jelen és a jövő után következett tehát a múlthoz való fordulás, aminek apropóját persze nem csupán az évforduló adta. A magyar történelemben kevés emblematikusabb és többször hivatkozott esemény van, mint a Petőfiék forradalmából kinövő szabadságharc, ami annak ellenére is nagy hatással volt és van ma is az életünkre, az irodalmunkról nem is beszélve, hogy tényszerűen elbukott. Petőfi nevének említése sem véletlen: a *Nemzeti dal* költőjének vélt-valós alakja a világ összes forradalmának és ifjúi hevületének (szabadság, szerelem) örök szinonimája lett. Ezért sem meglepő, hogy a tizenhárom rövid novella közül többen is felbukkan, hol fő-, hol mellékszereplőként, mégis valamilyen az események mozgatórugójaként. Van itt sértődős, a pesszimizmusa miatt a barátai által zrikált Petőfi (*Nem leszünk*), a Nemzeti Múzeum lépcsőjén lelért, majd Heckenast Gusztáv által „feltámasztott” gép-Petőfi (*Forradalmi gépezet*), a pesterzsébeti Flamingó borozóban feltűnő klónozott Petőfi, a negyedik pont elszavalásánál meggyilkolt Petőfi (*Ferdinándnak meg kell halni*), a harcokból kényszerűen kimaradó, majd az ünnepezt regényíró feleségére féltékeny, öregségére egészen elviselhetetlen Petőfi (*Mi az a vátesz?*) és így tovább. És persze feltűnnek egyéb jól ismert figurák, így Jókai Mór, Kossuth Lajos vagy Széchenyi István is – utóbbinak Benedek Szabolcs adja meg azt a véget, amit megérdemelt volna a döblingi szanatórium és a saját fejébe repített golyó helyett (*Ha egyszer mégis megírom az emlékirataimat*).

Az előző két antológiához képest kevésbé egyenletes és néha erőltetetten áthallásos írások („üzentünk Bécsnek, hogy ők is megértsék”) közül ha nem is annyira az irodalmi színvonaluk, hanem a kedvességük vagy az ötletességük okán három emelkedik ki. Az egyik Nagy Judit Áfonya *Az idegen* című elbeszélése, amelyben az abszint márciusi ifjakat megbabonázó ördöge miatt hirtelen Szendrey Júlia kerül az események középpontjába, ezt követi Mészöly Ágnes tollából Rozgonyi Jenőné, született Szereda Jolán, azaz Laborfalvi Róza cselédje évtizedeket átölelő naplórészletfűzére (*Mi az a vátesz?*) és *A kertész háborúja* Majoros Nóráról. Mert igen, tudjuk, hogy a múlt mindig kicsit a jelenről is beszél, és kellene hősök, hogy vezessék a népet. De a sorsfordító események átélése, megértése valószínűleg csak a kisemberi nézőpontból lehetséges igazán. ■

48 másképp – Ifjúsági novellák a múltból. Móra Könyvkiadó, 2019